

Сокол скитник *Falco peregrinus*

Описание на вида

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид. През периода на миграция са регистрирани са единични птици и двойки на територията на цялата страна. На отделни места се наблюдава и задържане на 1-2 птици в даден район през значителен по продължителност период (вкл. в продължение на няколко месеца, включващи и зимния период – Бургас, София и др. (НБОИ, 2012).

Степен на проученост, обзор на наличната информация и принос на проекта

Сн. Ingar Oien

В България миграцията е целенасочено проучвана след 1977 г. (Laine, 1978). По-добре е проучена есенната миграция на вида. В периода 1979 до 2003 г. (с изключение на 1994, 1995, 1997 и 2000 г.) е проучена есенната миграция на вида в района на Атанасовското езеро, като за 24-годишния период са регистрирани числености от 1 (1988 г.) до 19 (2003 г.) индивида за миграционен сезон (Michev et al., 2011). След 1990 г. като цяло са регистрирани повече птици на миграционен сезон. Според това проучване миграцията на сокола скитник започва от последната десетдневка на август и продължава до края на октомври. В района на Балчик през 2003 г. при целенасочено проучване на миграцията, свързано с намерения за развитие на ветропаркове, за един миграционен сезон са установени да прелитат 6 индивида (НБОИ, 2012). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, миграция на соколи скитници е установена в района на Добруджа при Българево (3 индивида), Горичане (5 инд.), Балчик (10 инд.), Рогачево (8 инд.), в Източна Стара планина – при селата Баня (2 инд.) и Паницово (5 инд.), в района на Созопол при село Равадиново (7 инд.) и в района на Провадийско-Роякско плато, при Мадара (4 инд.) (BSPB, 2005). Най-голям брой мигриращи соколи скитници през този миграционен сезон са наблюдавани при Балчик. При това проучване е установено, че през 2004 г. миграцията на сокола скитник започва от началото на последната десетдневка на август, като птиците прелитат по единично и няма ясно изразени пикове. През 2005 г. при проучването на есенната миграция в Източна България паралелно на 9 наблюдателни точки, соколи скитници са установени в района на Добруджа при Горичане (5 инд.), Българево (5 инд.), Топола (4 инд.), Безводица (6 инд.), Кремена (1 инд.) и Ефрейтор Бакалово (наблюдателна точка Суха река) (5 инд.), в района на Провадия (2 инд.) и Атанасовско езеро (27 инд.), като най-голям брой прелитащи соколи скитници за миграционния сезон са установени при Атанасовско езеро. През 2005 г. есенната миграция на сокола скитник е стартира още в началото на месец август и продължава до края на октомври. В периода от 2006 до 2010 г. започват да се провеждат проучвания на миграцията на птиците във връзка с инвестиционни интереси за изграждане на ветрогенератори, като проучванията са съсредоточени основно в Добруджа. При тези проучвания сокол скитник е наблюдаван при Българево, Хаджи Димитър, Могилище, Бежаново, Шабла, Пролез, Горичане, Сърнино, Василево, Люляково, Снягово, Добротич, Телериг, Карапелит, Росица, Александрия, Добрин, Мировци, в численост до 6 индивида за миграционния сезон (при Хаджи Димитър през 2006 г.). В периода 2008 – 2009 г. проучвания на есенната миграция са осъществени и по поречието на река Дунав и Дунавската равнина, като соколи скитници са установени да прелитат в района на село Иваново (в Защитена зона „Ломовете“) – 1 индивид и в района на село Златия (в защитена зона „Златия“) – 3 индивида (НБОИ, 2012).

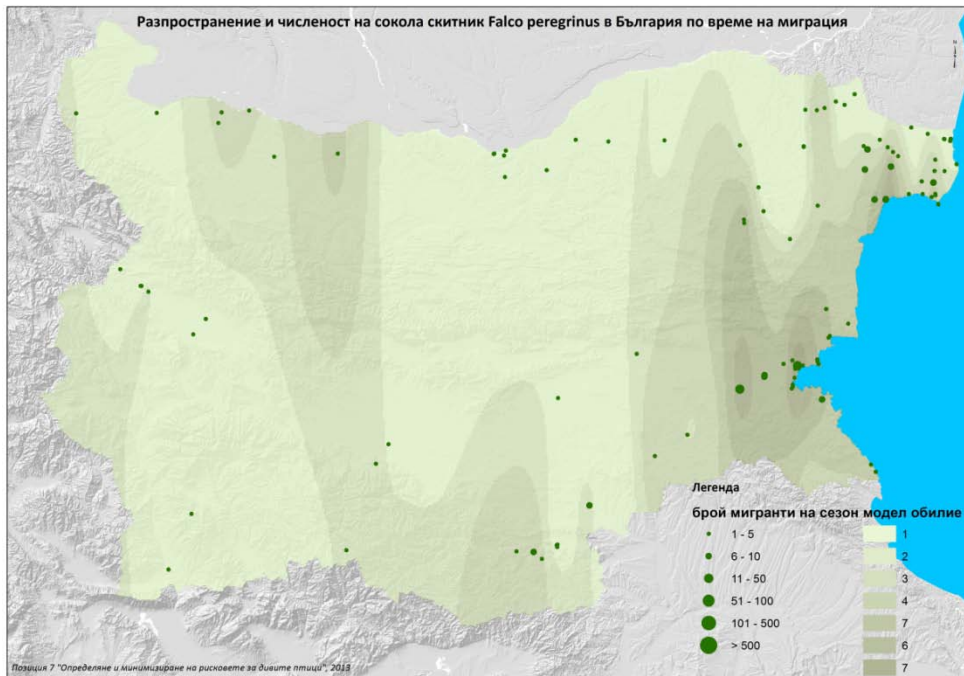
Според Световния справочник на миграционните пътища на грабливите птици (Zalles, Bildstein, 2000) сокол скитник по време на миграция, освен на Атанасовско езеро, е наблюдаван в Котленска планина, Малко Търново, курорта Албена, нос Калиакра, Кресна, Пловдив, Софийската котловина, Мусала, долното течение на река Арда.

Извън посочените по-горе райони, при случайни наблюдения на птици, сокол скитник по време на есенна миграция е наблюдаван в района на Дуранкулашко езеро, Каварна, Алдомировското, Поморийско езеро, рибарници Челопечене, Пловдив, Силистар, Черноморец, София, при село Мадара, Маджарово, Каменски баир, в местността Паметниците край Свищов (НБОИ, 2012).

През пролетта на 2005 г. при паралелните проучвания на пролетната миграция в Добруджа 6 соколи скитници са наблюдавани при село Кремена за миграционния сезон. В периода на интензивни проучвания на миграцията в Добруджа, поради засиления инвеститорски интерес за изграждане на ветрогенератори, мигриращи соколи скитници са установени при Бежаново, Василево, Александрия и Хаджи Димитър – от 1 до 4 птици за миграционен сезон. При случайни наблюдения през пролетния период соколи скитници са наблюдавани в района на пристанище Козлодуй (2010 г.), село Вичово (2007 г.), село Стан (2011 г.) и остров Вардим (2012 г.) (НБОИ, 2012)

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. са установени да прелитат 26 индивида на всички наблюдателни точки в Северна България с изключение на Гешаново, Коиловци и Ореш, и в Софийското поле. Най-много птици са регистрирани в Централната Дунавска равнина (Брегаре) – 4 индивида. По време на проучването на есенната миграция през 2012 г. соколът скитник е наблюдаван да мигрира на повечето от наблюдателни точки, но винаги с ниска численост. Най-много птици в Южна България са регистрирани на наблюдателната точка при Суходол – 13 индивида, а в Добруджа – на наблюдателната точка при Пленимир – 6 индивида.

По време на проучването на пролетната миграция през 2012 г. в Южна България са установени да прелитат 22 индивида, от които в Южна България са наблюдавани 17 индивида, а в Добруджа - 5. Това представлява 37% от прелитащата популация на вида по западно-черноморския прелетен път Via Pontica. Соколът скитник е наблюдаван в Централна и Западна Добруджа, в района на Бургас (Суходол, Равнец и Ветрен), Западна Странджа и поречието на Тунджа. Най-много птици са регистрирани на наблюдателната точка при Равнец – 6 индивида.

Фиг. 91 Разпространение и численост на сокола скитник в България по време на миграция на база на наличната информация

Характеристика на миграцията

Численост и фронт на миграцията

По време на пролетна миграция през България са установени да прелитат до 22 соколи скитници (2012 г.). Основно наблюдаван в Източна България, Дунавската равнина и Софийското поле.

По време на есенна миграция през България са установени да прелитат 54 соколи скитници (2012 г.). Не могат да се дефинират места където видът предпочита да прелита, тъй като единични птици прелитат на д цялата страна.

Интензивност и динамика на прелета

Сезонна динамика

Пролетната миграция на сокола скитник е от средата на март до втората десетдневка на май. Есенната миграция е от началото на август до средата на октомври без изразени периоди на интензивен прелет.

Дневна динамика

Соколът скитник е наблюдаван да прелита през целия ден - от ранните сутрешни часове (около 7 ч) до късния следобед. През есента повече птици са наблюдавани следобед, а през пролетта – в обедните часове.

Височинно разпределение на прелитащите реещи птици

Соколят скитник по време на миграция е наблюдаван да прелита в широк височинен диапазон - от 10 м до 800 м. Както по време на есенната миграция, така и по време на пролетната миграция болшинството птици са регистрирани да прелитат на височина до 200 м.

Миграционни потоци

Както при почти всички други видове хищни птици, през есента основните посоки на миграция при сокола скитник са север – юг и североизток – югозапад. Наблюдавани са и птици, които са се придвижвали на север, североизток и северозапад.

През пролетта не могат да се определят предпочитани посоки на прелета на сокола скитник на база на направените полеви проучвания през 2012 г, поради много малкия брой наблюдавани индивиди и разнообразието в направлението на полета.

Използване на района за стационаране и нощуване от реещи птици

По време на есенна и пролетна миграция нощувки на големи ястреби не са регистрирани.